Никодиновски, Звонко - Фигуративните значења на стоногата во францускиот и во македонскиот јазик (стр. 1-5), од книгата *Фигуративните значења на инсектите во францускиот и во македонскиот јазик,* 2 - ри Август С, Штип, 2007 (2016), 636 стр.

ФИГУРАТИВНИТЕ ЗНАЧЕЊА НА СТОНОГАТА ВО ФРАНЦУСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК

§ 1. Стоногата го дели дваесет и првото место, заедно со стршенот и скрежецот, меѓу инсектите во францускиот корпус од базата по бројот на јавувања (**10** единици со фигуративно значење или **0,95 %** од вкупно 1056 единици). Во македонскиот корпус стоногата го дели дваесеттото место, заедно со мушичката, по бројот на јавувања (**3** единици или **0,74** %).

За стоногата нема никакви податоци во речниците на симболи.

А. Стоногата во францускиот јазик

а. Семиолошки признаци

§ 2. Признакот **ФИЗИЧКИ ОСОБИНИ** е застапен во **9** единици и со **90 %** се наоѓа на прво место меѓу две групи признаци. Овој признак е претставен преку **2** особини: **градба** и **изглед**.

Особината **градба** се содржи во 8 единици (од кои 3 варијанти). Сите овие единици претставуваат вицеви кои се засноваат на една особина на градбата на стоногата: бројот на нозете кој претставува основа врз која бурната фантазија на луѓето гради творби со комичен ефект. Интересно е дека токму бројот на нозете е дел од колективната фантазија на народите. Имено, во францускиот јазик називот за овој инсект е: **mille-pattes** додека во македонскиот за десетпати помалку: **стонога**. Разликата во бројката веројатно била и одлучувачка за работата на фантазијата но и покрај тоа на три пати среќаваме речиси идентични варијанти што тука нема да ги наведеме. Во сите тие единици стоногата симболизира **многубројност**:

(1) Ⓕ **Comment un génial inventeur eut-il l'idée de la fermeture Eclair? Tout simplement en voyant deux mille-pattes tendrement enlacés.** (*L'humour des animaux, 14)*,

(2) Ⓕ **Un mille-pattes se rend dans une clinique vétérinaire et dit:**

- Je voudrais que vous procédiez à l'ablation de ma 728 ᵉ patte, côté gauche.

Nikodinovski, Zvonko - Figurativnite značenja na stonogata vo francuskiot i vo makedonskiot jazik (str. 1-5), od knigata *Figurativnite značenja na insektite vo francuskiot i vo makedonskiot jazik,* 2 - ri Avgust S, Štip, 2007 (2016), 636 p.

- Pourquoi? questionne le chirurgien.

- Parce qu'au cours d'une bagarre, j'ai perdu ma 728 [e] patte, côté droit. Alors, tant qu'on n'aura pas rétabli l'équilibre, je boite. (*L'humour des animaux, 34*),

(3) Ⓕ C'est une jolie mille-pattes. Elle est pucelle. Et son frère n'arrête pas de lui sauter dessus. Alors elle serre les pattes le plus qu'elle peut et elle crie:

- Non! Non! Mille fois non! (*Nègre: Dict. des hist. drôles, 1313)*,

(4) Ⓕ Un petit mille-pattes rentre chez lui de l'école en pleurant. Sa maman l'acueille en lui demandant ce qui ne vas pas:

- Il y a quelqu'un qui a marché sur la patte et j'ai mal!

- Mon pauvre chéri. Montre-moi et dis-moi à quelle patte.

- Je ne peux pas, maman. Je ne sais compter que jusqu'à dix. (*Dictionnaire du rire, 30)*,

(5) Ⓕ Un grand match de football oppose l'équipe A des insectes à l'équipe B. La première mi-temps se termine sur un score nul 0-0. Là-dessus, l'équipe B fait entrer un nouveau joueur, un mille-pattes, qui marque à lui seul quarante-sept buts.

- Il est fantastique, s'extasie un journaliste. Mais pourquoi ne pas l'avoir fait jouer dès le début de la première mi-temps?

- Impossible. Il met vraiment trop de temps à lacer ses chaussures. (*L'humour des animaux, 120)*,

(6) Ⓕ Deux mille-pattes sont tombés amoureux et ils se promènent bras dessus, bras dessous, bras dessus, bras dessous, bras dessus, bras dessous, bras dessus, bras dessous, bras dessus, bras dessous, bras dessus, bras dessous, bras dessus, bras dessous... (*Nègre: Dict. des hist. drôles, 1306); (Dictionnaire du rire, 31)*,

(7) Ⓕ C'est un savant biologiste qui fait des expériences passionantes. Il croise des animaux qui ne sont pas de la même race. C'est ainsi qu'il a croisé un mille-pattes avec un porc-épic. Et il est né... deux mètres de fil barbelé... (*Nègre: Dict. des hist. drôles, 2108)*,

(8) Ⓕ **Un scarabée pensait avoir trouvé le logis idéal dans le tronc vermoulu d'un vieux chêne. Le soir de son installation, il est éveillé en sursaut par un bruit sourd, suivi d'un second, d'un troisième, d'un quatrième... A cent, il n'y tient plus et se lève en hurlant:**

- C'est bientôt fini, cette sarabande? Que se passe-t-il, juste?

Une coccinelle, qui nichait également dans l'arbre, lui explique:

- Prenez votre mal en patience. C'est le mille-pattes qui se déchausse. (*L'humour des animaux, 121)*

Особината **изглед** е претставена во 1 единица која е и единствената фразема и која означува **наивно суштество**: (9) Ⓕ **avoir l'air d'un mille--pattes en robe du soir** = «se dit d'une personne qu'il est aisé de faire marcher, ne pas être à la hauteur de la situation» (*Edouard)*.

§ 3. Признакот **ОДНЕСУВАЊЕ МЕЃУ СТОНОГАТА И ЧОВЕКОТ** е застапен во **1** единица. Ако претходниот пример - фразема означува наивно суштество кое лесно може да биде прејдено во следниот пример се работи за **гневен наивко** кој и покрај тоа што е прејден смогнува сили да се спротистави: (10) Ⓕ **scolopendre** = «se dit d'une personne qu'il est aisé de faire marcher et qui a assez d'esprit pour s'en rebiffer» (*Edouard)*. Инаку зборот **scolopendre** означува еден вид стонога која живее во топли краишта и чиј убод е опасен за човекот.

б. Семантички признаци

§ 4. Анализирајќи ги значењата на француските фигуративни единици (вкупно 10) кои содржат лексеми од лексичко-семантичкото поле "СТОНОГА", доаѓаме до следните заклучоци:

- групата признаци "ФИЗИЧКИ ОСОБИНИ" е претставена преку **2** особини. Особината "ГРАДБА" симболизира **многубројност** (вкупно **8** единици под броевите: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, и 8). Особината "ИЗГЛЕД" симболизира **наивно суштество** (единицата под реден број 9). Значи вкупно **9** единици се со симболика која потекнува од признакот "ФИЗИЧКИ ОСОБИНИ".

- групата признаци "ОДНЕСУВАЊЕ МЕЃУ СТОНОГАТА И ЧОВЕКОТ" е претставена преку **1** единица која симболизира **гневен наивко** (10).

Стоногата во француските фигуративни единици влегува исклучиво со една од следните значенски категории: **како материјална стварност** (**многубројност**) и **како човечко однесување** (**наивно суштество**, **гневен наивко**).

§ 5. Кај француските фигуративни единици со "Стонога" ја имаме следната состојба во распоредот на референтната вредност:

- најголем број единици се со неодредена референтна вредност (вкупно **8** или **80 %**). Неодреден е признакот **многубројност**.

- на второ место се единиците со негативна референтна вредност (вкупно **2** единици или **20 %**). Негативните признаци на број се 2: **наивно суштество** и **гневен наивко**.

Стоногата значи во поголем дел се јавува со неутрална референтна вредност во францускиот корпус.

§ 6. Француските фигуративни единици со "Стонога" се засновани врз **3** разни стилски фигури, како различни видови на фигуративно значење. Нивната застапеност е следната: од вкупно 10 единици прва по бројност е персонификацијата со **7** единици (**70 %**), на второ место се единиците со конкретно значење (вкупно **2** единици или **20 %**), додека на трето место се наоѓа метафората со **1** единица (**10 %**).

Б. Стоногата во македонскиот јазик

а. Семиолошки признаци

§ 7. Признакот **ФИЗИЧКИ ОСОБИНИ** е претставен преку **1** особина: **градба**. Оваа особина е застапена во сите **3** единици од македонскиот корпус. Како и во францускиот копрус стоногата ја среќаваме преку нејзините нозе кои се 100 на број во македонскиот јазик. **Тоа докажува дека некои зборови во својот назив ја одразуваат суштината на референтот па токму затоа и нивните фигуративни значења во најголем дел произлегуваат од значењето на самиот назив**. Така и во македонскиот корпус стоногата симболизира **многубројност** која се користи или како визуелна претстава: (1) Ⓜ Што се случува кога ќе се прегрнат две стоногалки - тоа е јасно: патент затворач (*Радио, 2 програма, 27.02.-1986)* или пак за игри на зборови преку разградување на познати единици и тоа најпрвин преку негација на фраземата води живот на висока нога: (2) Ⓜ Ова ти се вика живот на стонога =«ептен лош живот водиме, како што стоногата има ниски нозе а плус и многу нозе тоа значи дека навистина животот е мизерен» (*Остен, 1.03.1987: Љ. Силјановски)*, а

потоа и преку фраземата е со една нога в гроб: (3) Ⓜ - Дали знаете за старата стонога која е веќе со педесет и една нога в гроб?

б. Семантички признаци

§ 8. Анализирајќи ги значењата на македонските фигуративни единици (вкупно 3) кои содржат лексеми од лексичко-семантичкото поле "СТОНОГА", доаѓаме до следните заклучоци:

- групата признаци "ФИЗИЧКИ ОСОБИНИ" е претставена преку **1** особина. Особината "ГРАДБА" симболизира **многубројност** (вкупно **3** единици под броевите: 1, 2, 3).

Стоногата во македонските фигуративни единици влегува исклучиво преку својот признак: **многубројност**.

Сите 3 единици се со неодредена референтна вредност.

Стоногата значи се јавува исклучиво со неодредена референтна вредност во македонскиот корпус.

Македонските фигуративни единици со "Стонога" се засновани врз **2** разни стилски фигури, како различни видови на фигуративно значење. Нивната застапеност е следната: од вкупно 3 единици прва по бројност е играта на зборови со **2** единици (**66,67** %), на второ место се единиците со конкретно значење (**1** единица или **33,33** %).